

Editoriale

S'ischit chi a cussa pregunta "ite cheres fàghere a mannu" sos pitzinneddos rispondent belle semper a sa matessi manera: su zogadore, su dutore, s'astronàuta, ... e belle mai narant chi chere fàghere su massaju o su pastore. E puru cada unu de nois at, in sos amentos de pitzinnia, dies intreas coladas cun sos manneddos, a bortas finas cun su babu e sa mama, a currillare in mesu de sos àrbores càrrigos de frutura e cuntentos mannos de mandigare frutos apenas collidos. Amentos chi galu oe caentant su coro pro sas maia de cussu mamentu.

Su chi est curiosu, imbetzes, est chi si pagos pitzinneddos ebia creschende resessint a lòmper a sos disizos issoro de pitzinnia arribende a beru a fàghere sos dutores, sos zogadores o so astronàutas, semper prus pagos sunt cussos chi a mannos pessant de pòdere campare dae sa massaria.

Est a beru chi no ischimus comente andat sa bida e prus de una borta capitat chi trumas de zòvanos detzidant de traballare in su sartu, ma sos sacrificizios, sas rinùntzias e sas dudas chi b'at in sa massaria de seguru no ispinghent sos zòvanos a fàghere su pastore o su massaju.

Faeddende de custas cosas mi benit de pessare chi in onzi traballu, si est fatu cun passione e cussèntzia, b'at de fàghere rinùntzias e sacrificizios e in cada traballu b'at dudas e chie non connoschet custos mamentos de su traballu est probabile chi bivat in unu mundu totu suo.

Ma ite distinghet su traballu in su sartu dae cussu chi si faghet sètzidos in dae in antis a una scrivania o fraighende prendas galanas o mecanismos cumplcados?

Totu e nudda a su matessi tempus. Cando si colat unu tempus de crisi econòmica, in cale si siat setore de traballu s'arriscu de non bèndere che mandigat su cherbeddu e che dogat su sonnu. Cando imbetzes s'economia andat bene si traballat tropu pro parare fronte a s'augmentu de sa dimanda, pro leare s'occasione, pro non pèrdere su mamentu zustu.

E finas in custu non b'at diferèntzia intre su setore nostru e sos àteros.

Su chi cambiat in su setore nostru dae sos àteros est su tempus chi a dispetu de totu sos sacrificizios e de s'abistesa de su massaju detzidet issu chene torrare contos a nemos si s'annada depet èssere bona, o si bisonzat isetare a annoas pro balanzare carchi cosa. Ca sa massaria dipendet a beru dae cosas de nudda, chi chie non traballat in su sartu non podet comprèndere.

Mi la rido galu cando mi che benit a conca una persone sàpia chi medas annos a como m'aiat nadu chi su lunis imbeniente depiat anzare sa vaca ca b'aiat sa luna prena. E aiat resone, e meda puru, pro more de s'esperientzia e de su bonu sensu de chie at gana de imparare abaidende sa natura.

E puru propiu in su raportu chi naschet intre s'òmine e sa natura – capassa de dare cun sa matessi fortza cun sa cale a bortas che dogat totu – resesso a biere totu s'amaju de su traballu de su sartu.

Su de no ischire comente andat su tempus, chi a bortas no est comente nois nos l'isetamus e àteras imbetzes nos daet frutos chi mancu pessamus, est una marrania chi at semper amajadu s'òmine, chi semper at s'isperu de lu guvernare.

Ma a prus de su tempus, b'at un'àtera pelea manna pro chie traballat in sa massaria ca su frutu de su sartu non durat si guastat in presse. Si perunu operadore econòmicu si podet permitere de produrre pro mantènnere firmos in magasinu sos benes chi faghet, pro su massaju su problema de non bèndere non cheret nàrrere a isetare unas cantas dies in prus pro resessire a balanzare, ca pro culpa de sa bida curtza de sos frutos de sa terra no est possibile a los mantènnere in magasinu isetende chi su mercadu andet menzus: depet resessire a los bèndere in presse a cale si siat preju, finas bendèndelos in perdita. Si nono su massaju si non resessit a los bèndere depet pagare finas pro los ispèrdere.

In sos ùrtimos annos, infines, sunt aumentados a botu sos òbrigos pro fàghere s'atividade agricola pro garantire sa seguresa in su traballu, sa craesa in su protzessu de smaltimentu de sos iscartos, pro fàghere ischire inue sunt fatos e dae ue benint sos proodutos chi si ponent in cumèrtziu e àteros òbrigos meda chi chere nàrrere custos prus mannos pro s'azienda e chi arriscant de las fàghere serrare.

Pro custas resones semper de prus intendo nàrrere a sos massajos chi mai diant pedire a unu fizu de sighire s'andala issoro e unu pagu los cumprendo, ca faghende su traballu chi fago cumprendo sa realidade agricola e sos anneos e sas peleas chi bi sunt.

In Sardinna, poi, sos problemas sunt semper prus mannos pro s'insularidade chi minimat su cumèrtziu de so benes ca sas ispesas de trasportu sunt prus artas e duncas est prus difitzile a bèndere su frutu de su sartu in Continente e in su restu de su mundu.

Est chistione de importu finas s'irminuncàda de sa propiedade, sa paga mannària de su bonu de sas impresas agrìculas non permitit de fàghere investimentos de gabale chi cunsentant de punnare a livellos de amodernamentu che a cussos de sas impresas mannas de su nord de s'Itàlia.

In prus b'at su problema de s'aba chi est semper prus paga e chi costat tropu e custa est una làcana manna pro prantare unas cantas zenias de cultivos.

Totu resones chi nos cundìtzionant e chi istesiant dae su sartu finas a chie at custa passione e diat chèrrere pro su tempus benidore traballare cun apentu e aficu in sa massaria, ischende chi sa paga pro sos sacrificizios chi at a fàghere no at a èssere econòmica ebia: ca a fàghere su massaju cheret nàrrere finas a abaidare die pro die cussu meràculu de su sèmene chi at a inchimire, chi si fàghet mata, finas a cando at a batire frutu, e custu finas pro more de su traballu de su massaju.

Semper e cando non si podet pedire a unu zòvanu de isbandonare sas àteras possibilidades de traballu pro si ghetare a su traballu in su sartu si non cambiat su sistema produtivu agrìculu sardu; si non s'azuat su consumu de sos produtos locales; si non s'agatat istiba a su problema de s'abonzu de su sartu garantende s'aba a sas impresas a unu preju zustu; si chie nos aministrat non parat fronte in manera diferente a sos problemas de sa massaria ponende, in logu de sas medidas cumpensativas de pro su pagu balanzu, àteras medidas addatas a risolvere dae sa raighina sas resones de sa crisi. Su chi si pedit a chie nos governat est de minimare sos òbrigos, de minimare sa burocratzia cumintzende un'àndala de simplificatzione reale; pònnere su dinare pùblicu, chi oe beni gastadu pro mediare a sos fallimentos de su mercadu agrìculu, pro modernizare sas impresas nostras, faghende diventare sos massajos *manager*, finas cun cursos de formatzione e faghendeli connòschere sas realidades agrìculas prus modernas.

Si resessimus a fàghere custu so segura chi sa massaria nostra at a àere unu tempus benidore e b'at a àere zòvanos chi ant a abaidare cun galavera a su traballu de su sartu. Si amus a resessire a fàghere custu su bisu de una massaria prena de zòvanos at a diventare realidade e in su sartu b'at a àere una truma de levas noas chi est un cosa chi a la pessare oe paret un'utopia ebia.